

NIEUWSBRIEF STUIFZANDHERSTEL

Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen

nummer 2 oktober 2009

In de startblokken voor een volgende stuifzandherstelfase

Deze tweede Nieuwsbrief Stuifzandherstel informeert u over de laatste ontwikkelingen in het omvangrijke LIFE+-project Stuifzandherstel (*Sand Dynamics in Inland Dunes*) in Nationaal Park De Loonse en Drunense Duinen. De eerste stappen zijn inmiddels gezet, de eerste positieve resultaten al zichtbaar. Toch is er nog ruim vier jaar te gaan voordat de laatste fase van het project is afgerond. Met 465 hectare is het stuifzandgebied in De Loonse en Drunense Duinen nog maar een fractie van wat het ooit was. Slechts 270 hectare hiervan is nog actief in beweging. Maar ook dit gedeelte van het stuifzand groeit steeds verder dicht met bos en dreigt totaal te verdwijnen. Leefgebieden van bijzondere planten en dieren worden hierdoor ernstig bedreigd. Natuurmonumenten wil dit unieke landschap graag in stand houden en heeft daarom samen met een aantal deskundigen een stuifzandherstelplan opgesteld. De maatregelen uit dit plan moeten het gebied zijn openheid teruggeven en verstuiikbaar zand blootleggen. Zo kan de wind weer optimaal zijn werk doen.

In deze nieuwsbrief vindt u een terugblik op de werkzaamheden die in fase 1a zijn uitgevoerd en kunt u lezen welke maatregelen Natuurmonumenten neemt in fase 1b (gepland voor december 2009 tot 15 maart 2010).

Fase 1a: Uitgevoerd

In de eerste maanden van dit jaar heeft Natuurmonumenten fase 1a van het stuifzandherstel uitgevoerd.

Heide weer open

Als eerste zijn in het centrale deel van het stuifzand de bomen gekapt die in de heide zijn opgekomen. Deze zijn versnipperd en afgevoerd naar een energiecentrale. Dit leverde in totaal 1570 ton houtsnippers op, voldoende om 416 huishoudens een jaar lang van stroom te voorzien.

Sommige bomen, zoals karakteristieke ingestoven eiken en dode staande bomen, mochten blijven staan. Deze zijn onmisbaar als schuil- en broedplaatsen voor vogels en vlinders als de eikenpage. Ook andere insecten, spechten en paddenstoelen hebben er baat bij dat dode bomen blijven staan.

De weersomstandigheden waren tijdens de werkzaamheden van afgelopen winter bijzonder gunstig, waardoor dit werk ruim binnen de geplande periode kon worden afgerond. Dit betekent dat het werk zoals vereist klaar was voordat het broedseizoen begon. Ook zijn de kosten ruim binnen de begroting gebleven. De heide heeft zich na de kapwerkzaamheden alweer prima hersteld. Wie in augustus van dit jaar door het stuifzand heeft gestruind, heeft kunnen zien dat de vrijgemaakte heidevelden alweer uitbundig hebben gebloeid.

Kleinschalig plagwerk

Eind augustus heeft Natuurmonumenten fase 1a afgerond met kleinschalig plagwerk. Het boomvrij maken van de heide heeft de

windwerking versterkt en het plaggen van mos- en grasvegetaties heeft meer verstuiikbaar zand blootgelegd. Beide maatregelen moeten het verstuiivingsproces in het centrale deel van De Loonse en Drunense Duinen weer op gang brengen.

De plagwerkzaamheden zijn uitgevoerd ten oosten van het hoogste duin in het gebied, bekend als 'punt 18.4'. Volgens de laatste metingen is het duin echter al 19,5 meter hoog, omdat dit een van de plekken is waar nog wél verstuiiving plaatsvindt. Op zo'n twee hectare zijn heidestruiken en andere vegetatie compleet met wortels verwijderd. Het plagsel is vervolgens machinaal gezeefd, waardoor alleen het organische materiaal kon worden afgevoerd. Al het zand is daarvoor in het gebied achtergebleven.

In januari zijn hier veel bomen verwijderd.

Groter leefgebied voor nachtzwaluw

Diersoorten zoals de nachtzwaluw profiteren al direct van de werkzaamheden die Natuurmonumenten in fase 1a heeft verzet. De nachtzwaluw houdt van (oude) heide met geleidelijke overgangen naar bos en kapvlakten. Door het verwijderen van veel bomen op de heide is het leefgebied van deze zeldzame broedvogel dus groter geworden.

Afgelopen juni heeft SOVON Vogelonderzoek een nachtzwaluw telling uitgevoerd in het stuifzandgebied van De Loonse en Drunense Duinen. Er werden 43 territoria geteld, ook in de delen waar in januari is gekapt. De nachtzwaluwen zijn zowel foeragerend als broedend waargenomen.

nachtzwaluw

Fase 1b: Geïsoleerde zandvlakten weer laten stuiven

Alle werkzaamheden in fase 1b zijn erop gericht om de kleine zandverstuivingen (a, b en c op de kaart) weer nieuw leven in te blazen. Er ontstaat meer ruimte voor de wind, zodat het zand weer in beweging kan komen. De volgende werkzaamheden vinden van **december 2009 t/m maart 2010** plaats:

Een deel van het bos (8,3 ha) wordt gekapt. Hierdoor ontstaat weer een open verbinding tussen de zandvlaktes a en b.

In een deel van het bos (12,5 ha) worden alleen de grove dennen gekapt. Zomereiken en andere loofboomsoorten blijven staan. Omdat deze bomen in de winter kaal zijn,

heeft de wind in die periode invloed op de zandvlaktes a en b. Bovendien hebben de zomereiken een hoge natuurwaarde. De eikenpage gebruikt deze bomen voor de voortplanting. Ook andere plant- en diersoorten profiteren ervan dat in het bos na de verwijdering van alle dennen veel meer licht tot de bodem kan doordringen. Het stimuleert de ontwikkeling van een natuurlijker bos.

Heide-, mos- en grasvegetaties worden kleinschalig geplagd (1,6 ha). In bepaalde zoekgebieden worden plekken uitgekozen die het meest geschikt zijn om verstuifbaar zand bloot te leggen.

De voet van een duinhelling wordt vrijgemaakt van alle begroeiing (3 ha). Dit is belangrijk omdat het bos zich uitzaait op de helling en deze begroeiing het duin vastlegt. Met als gevolg dat de dynamiek verdwijnt en het duin niet meer kan groeien.

Nog eens 14,5 ha heide wordt open gemaakt. Dit gebeurt om de windwerking te versterken, zodat zandvlakte c weer in verstuiving kan worden gebracht.

Wat blijft gespaard?

- Tijdens de kapwerkzaamheden blijven oude eiken staan. Het gaat dan niet alleen om de eiken in het deel waar de grove dennen uit worden gehaald, maar ook

In de toekomst bepalen heide en zandverstuivingen het beeld op deze plek.

Door te plaggen is hier weer verstufbaar zand blootgelegd.

Betrokken partijen

Het Stuifzandherstel (*Sand Dynamic in Inland Dunes*) wordt voor de helft gefinancierd met een bijdrage van het financieringsinstrument LIFE+ van de Europese Gemeenschap. De Provincie Noord-Brabant en Natuurmonumenten dragen de andere helft van de projectkosten.

Provincie Noord-Brabant

Meer informatie

Voor meer informatie over het LIFE+-project Stuifzandherstel kunt u terecht op de website www.natuurmonumenten.nl/stuifzandherstel.

Heeft u Nieuwsbrief 1 gemist, dan kunt u deze op bovenstaande website downloaden onder 'nieuws'.

Voor een digitaal abonnement op deze nieuwsbrief stuurt u een e-mail naar stuifzandherstel@natuurmonumenten.nl o.v.v. 'digitale nieuwsbrief'. Overige vragen kunt u ook richten aan dit e-mailadres.

Colofon

Tekst Marjolein den Hartog • Eindredactie Lex Querelle, Hemmo Dekkers, Irma de Potter

Fotografie KINA/Silvan Puijman, Irma de Potter

Vormgeving Edwin van de Laar Grafisch Ontwerpbureau

Voor reacties en/of meer informatie: stuifzandherstel@natuurmonumenten.nl

Natuurmonumenten